

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у зајату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, поставити:

за полицијског писара треће класе среза љубићког Божићара Тошића, полицијског писара исте класе начелства округа чачанског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе начелства округа чачанског Стојана Гавриловића, свршеног правника и практиканта Управе вароши Београда; и

за полицијског писара треће класе среза љубићког Димитрија Кузмановића, апсолвираног правника и практиканта Апелационог Суда,

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. јануара 1911. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Павле Јевтић, полицијски писар друге класе среза љубићког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. јануара 1911. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, поставити:

за лекара среза лужничког Др. Божићара М. Банковића, лекара среза качерског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. јануара 1911. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Заступника Минист

стра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Чедомир Маринковић, полицијски писар прве класе среза љубићког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. јануара 1910. године, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Да ли заиста, као што то, у наведеном његовом решењу, узима Касациони Суд, постоји однос солидарности између првога и другог купца, за изравнање мањка који се покаже трећом продајом према другој? Тај однос може имати свог извора или у уговору¹⁾, и тада имамо уговорну солидарност, или у закону, и тада имамо законску солидарност²⁾. Да, у горњем случају, нема уговорне солидарности, то је ствар јасна: никакав споразум између првога и другог купца није утврђен да они солидарно буду обавезни, за диференцију између цене на

другој и трећој лиценцији, према поверицима (односно дужнику)¹⁾.

О чему би, дакле, могло једино бити говора, то је о солидарности којој је основ у самом закону, специјално о оној о којој имамо одредбу у §-у 804. који овако гласи: „Ако није кривица једнога него више њих онда су дужни сви заједнички један за све и сви за једнога штету накнадити. А они међу собом не се равнају, и по мери кривице исправљају колико на кога да спадне —“ (§ 1302. Аустр. Грађ. Зак.). Што је сигурно то је да штета која је поверицима (односно дужнику) причињена тиме што је дошло чак и до треће продаје није резултат заједничке радње првога и другог купца, била та радња намерна или ненамерна (погрешка већа или лакша, culpa levis или culpa lata)²⁾.

То је, у осталом, тачно приметно и Г. Михаило Тадић, у својој расправи: *О одговорности купца за накнаду штете код јавних продаја* (Архив, год. 1906., стр. 145. и 146.). Радња из које је, за поверице (односно дужника), проистекла штета, то јест неполагање цене дате на првој продаји, од стране првога купца, и неполагање цене дате на другој продаји, од стране другог купца, јесу два оделита чина, која између себе стоје само у тој чисто објективној вези, да су они причинили једну и исту штету реченим лицима.

Али, солидарна одговорност може постојати и онда ако је штета проузрокована засебним и независним радњама два или више лица. Истина, према стилизацији § 804. Грађ. Зак., могло би се су-

¹⁾ § 545. Српскога и § 891. Аустрискога Грађ. Законика; Stubenrauch, *op. cit.*, II, S. 229. ff. Рад потпуности, додајемо да солидарност може имати свога основа и у тестаменту (завештању, последњој вољи — § 424. Грађ. Зак.) као и у уговору на случај смрти (§ 425. Грађ. Зак.); то бива када се наследницима или легатарима нареди да извесну обавезу, која је иначе дељива, испуне солидарно. На тај начин, ова прва врста солидарности назива се општим изразом: *вољна солидарност* (јер потиче од воље појединаца).

²⁾ Примећујемо, да је овде реч о пасивној солидарности (la solidarité passive, passive Correalität), оној међу садужницима, од које треба разликовати солидарност активну, ону која може постојати међу саповерницима (correi credendi или stipulandi, la solidarité active, active Correalität). Ову последњу солидарност § 545. Грађ. Зак., који говори о солидарности (међу дужницима), и не спомиње.

¹⁾ Солидарност може имати свога извора још и у недељивости предмета обавезе, што, такође, горе није случај: обавеза првога и другог купца ту се састоји у давању једне суме новаца, а таква обавеза је сасвим дељива.

²⁾ По аустриском праву, ако је заједничка радња која је штету проузроковала била намерна (vorsätzlich, in böser Absicht), тада је одговорност унилицна штете солидарна; ако је, пак, та радња била ненамерна, ако је она само једна погрешка, тешка или лака (Versehen), тада је обавеза проста, и штета се дели међу проузроковаче њене, осим случаја да се не може да одреди мера одговорности појединих учесника штете и у коме случају је њихова обавеза накнаде штете солидарна. В. Stubenrauch, *op. cit.*, II, S. 624.; Раушов, *Tumač obcemu austrijskomu građanskomu zakoniku*, Knjiga II, strana 682 и даље.

да наш законодавац мисли само на случај да је штета резултат заједничке и договорне радње два или више лица (*communi consilio, gemeinschaftlich*: § 1304. Аустр. Грађ. Зак.), али то не би било основано тврђење. Ми се, код овога питања, морамо обазрети и на аустриско право, као изворник нашем приватном праву. И ако ни §§ 1301. и 1302. Аустрискога Грађанскога Законика не предвиђају малочашњи случај¹⁾, ипак коментаристи тога Законика говоре о солидарности и у таквом случају, а на име онда „ако је иста штета, вели Rušnov у своме тумачу-у објекту аустриског грађанског законика (II, str. 683), почињена тако чином једнога као и чином другог (n. pr. ако су две особе, које нису међу собом биле у договору, т. ј. од којих једна за накону друге знала није, заједно упалиле два hitca на трећег, којима обими hitci настала је његова смрт), тако да би био чин једнога довољан да проузрочи штету последицу, јер је онда сваки по начелу, да има одговарати за последице свoga чина, и сјелим његовим чином проузрочену штету накнадити дузан (Vidi Hasenhörla II. str. 120—121)“²⁾ Иначе, то јест изван претпоставке о којој је, у горњем цитату из Rušnov-а, реч, у случају када међу учиниоцима штете није било договора, штета ће се, каже Stubenrauch (*op. cit.*, II, S. 625), поделити на равне делове међу њене учиниоце, ако се већ не би могло одредити у којој је мери ко од њих за штету крив („...wenn sich nicht bestimmen lässt, welchen Antheil die Handlung eines jeden an der eingetretenen Beschädigung habe“)³⁾

Ни под овај случај солидарности не можемо подвести заједничку и потпуну одговорност првога и другог купца за мањак који трећа продаја, упоређена са другом, покаже. Јер, обавеза коју имају та два лица да тај мањак плате проистиче из уговора које су она, прво на првој а друго на другој продаји, закључила: ми смо већ имали прилике рећи, напред, да сваки уговор садржи у себи ту прећутну клаузулу, да ће једна уговорна страна бити обавезна накнадити другој страни сваку штету коју би ова претрпела услед евентуалнога, тоталнога или парцилнога, неизвршења уговора од њене стране (*Schuldverletzung*). Дакле, штета коју повериоци (односно дужник) могу имати услед тога што купац на лицитацији своју цену не положи јесте штета уговорна, а обавеза да се та штета накнади јесте уговорна обавеза. Међутим, као што и Г. Тадић умесно примећује, §. 804. Грађ. Зак. не мисли на ту штету нити на такву обавезу накнаде штете: тај пропис говори о неуговорној штети и неуговорној обавези накнаде штете, то јест о штети и обавези накнаде штете између лица која не стоје ни у каквом уговор-

ном односу у вези са том штетом и том обавезом. То се, у осталом, види и из Аустрискога Грађ. Зак., а специјално из његовог §-а 1301., доведеног у вези са §-ом 1302., (који, § 1302., одговара §-у 804. Срп. Грађ. Зак. код чијега се тумачења, наравно, мора имати у виду и његов изворник) који се (§ 1301.) овако изражава: „Für einen widerrechtlich zugefügten Schaden können mehrere Personen verantwortlich werden, indem sie gemeinschaftlich, unmittelbarer oder mittelbarer Weise, durch Verleiten, Drohen, Befehlen, Helfen, Verhehlen u. dergl.; oder, auch nur durch Unterlassung der besonderen Verbindlichkeit, das Uebel zu verhindern, dazu beigetragen haben“, што значи: „За какву противправно нанесену штету могу више лица бити одговорна, у колико су она заједнички, непосредно или посредно, томе припомога, завађењем, претњом, заповедањем, помагањем, прикривањем и другим, или самим занемарењем нарочите дужности, која им је налагала да зло спрече“¹⁾ Дакле, у §§-има 1301. и 1302. Аустр. Грађ. Зак., па, разуме се, и у §-у 804. нашега Грађ. Зак., реч је о штети коју једно лице, неком другом према коме оно не стоји у облигационом односу, нанесе својом недопуштеном радњом, била ова, уз то, још и кажњива (радња коју француски правници називају тада *le délit pénal*) било да она то није (што француски правници зову *le délit civil*)²⁾ У овом смислу можемо навести и § 1303. Аустр. Грађ. Зак. који вели: „In wie weit mehrere Mitschuldner bloss aus der unterlassenen Erfüllung ihrer Verbindlichkeit zu haften haben, ist aus der Beschaffenheit des Vertrages zu beurtheilen“, а то значи: „По својству уговора судиће се у колико више садужника имају да одговарају само због тога, што су пропустили испунити своју обавезу“³⁾ Када, дакле, законодавац, у аустриском праву, питање о одговорности садужника (*Mitschuldner*) расправља у специјалној одредби, §-у 1303. Аустр. Грађ. Зак., за случај да је штета произишла из уговорнога односа, онда то значи да, у §§-има 1301. и 1302. истога Законика, тај законодавац говори само и једино о штети неуговорној⁴⁾

(НАСТАВИКЕ СЕ)

Ж. Перић.

О УВРЕДИ И КЛЕВЕТИ

од

Др. Томе Живановића

(НАСТАВАК)

§ 3. Објекат увреде и клевете.

Част по себи, вели се, не може бити објекат увреде и клевете, *јер она не може*

бити одузета, као што то може и, пр. живот, слобода итд., јер је дакле част *неоовредима*.¹⁾ Заступници овог мишљења схватају различно објекат увреде и клевете:

1° Према *Binding*-у објекат ових кривичних дела је *воља*, која полаже на поштовање части, која, дакле захтева респектовање части.²⁾ Човек има вољу, да се не напада на његову част, и онај, који би то ипак учинио, повредио би тиме ту вољу. Ово мишљење је неумесно зато, што из њега излази, да је немогућа увреда или клевета душевно болесног лица, пошто оно нема воље. *Binding* држи ово за умесно.

2° Према неким је објекат увреде и клевете т. зв. *спољна част*, т. ј. *уважење*, углед, или, како се још каже, добро име.³⁾ Међутим неко може имати уважења, добро име, али немати части, и обрнуто неко може имати части, али немати уважења, н. пр. зато што је потпуно непознат у средини, где живи. Према томе се не може сматрати као објекат увреде и клевете оно, чега може и не бити, и ако њих има.

3° *Liepmann*⁴⁾ и *Hess*⁵⁾ налазе различне објекте за увреду и клевету. Објекат клевете је, вели, *важење* код других („*Geltung im Urteil anderer*“), *добро име* („*Guter Name*“), *репутација* („*Leumund*“), *добар глас* („*Guter Ruf*“), како се они на разне начине изражавају. Објекат пак увреде је, вели, *Liepmann*, *осећање сопственог важења* („*Gefühl der eignen Geltung*“), а *Hess* *осећање части* (*Ehrgefühl*). Против наведеног објекта клевете важи оно, што је мало час речено односно другог мишљења. Што се пак тиче објекта увреде, на име осећања свог важења и осећања части, њих не мора бити, па ипак да има увреде и клевете, према томе и части. Сем тога душевно болесни и неодрасла деца не би могли бити жртве ових кривичних дела, што и тврде *Liepmann* и *Hess*.

Сва су дакле наведена мишљења погрешна. По погрешна је и њихова заједничка полазна тачка, на име тврђење, да част по себи не може бити објекат увреде и клевете зато, што је она према схватању њихових заступника неповредима.

Пре свега част у смислу, у коме се овде узима, дакле чак и т. зв. унутарња част повредима је. Увредом и клеветом она се може смањити, па и поништити. Превиђа се, као што је *Liepmann* поред осталих нагласио, „да свако теже обећање, а особито продужено непоштовање може чак горим учинити човека, против кога је оно управљено, кад му одузме поверење у сопствену снагу и потпору других лица“. Али она могу,

¹⁾ По преводу Д-ра Драг. Аранђеловића, *op. cit.*, стр. 168..

²⁾ В. дефиницију речи: *le délit et le quasi-délit* код В. Lacantinerie, *op. cit.*, II, p. 935 et 936.

³⁾ По преводу Д-ра Драг. Аранђеловића, *op. cit.*, стр. 168..

⁴⁾ В. Stubenrauch-ово објашњење §-а 1301. Аустр. Грађ. Зак., где овако почиње (наслов објашњења): „*Concurrenz des Verschuldens mehrerer Personen bei Delicten*“ II, S. 622.

¹⁾ В. v. Liszt § 95 II 1, *Binding* I 136, *Frank* 306, *Kohler* GA 47 1.

²⁾ 136.

³⁾ Тако v. Liszt § 95 II 1, *Frank* 307, *Merkel* 287, *Meyer-Allfeld* 421, *Olshausen* § 185, 2.

⁴⁾ 228.

⁵⁾ Die Ehre und die Beleidigung des § 183 (1891), стр. 27.

¹⁾ „Des zweiten Hauptfalles, wenn nämlich ein Schade von mehreren Personen ohne Einverständnis herbeigeführt wurde, hat unser Gesetz nicht insbesondere erwähnt“, вели Stubenrauch, *op. cit.*, II, S. 624 und 625.

²⁾ И Г. Тадић није пропустио навести, у својој, напред наведеној, расправи, овај случај солидарне одговорности.

³⁾ В. Rušnov, *op. cit.*, II, str. 683.

продужује он умесно, и гору штету овом лицу нанети, на име погоршати с продуктивно вредношћу и његову карактерност, јер од „презираног“ постаје огорчени и егзистични „презирач“, од јаког карактера слаб и недостојан аријист.

Сем тога баш и кад би било тачно тврђење о неповредимости части, то ипак не може бити разлог за то, да се она сама не сматра као објекат увреде и клевете. Има на име и других добара, која су неповредима, па су ипак објекат кривичних дела. Тако је н. пр. право својине неповредимо, јер крадљивац не постаје одузимањем ствари сопственик исте, па је ипак то право објекат крађе.

Као објекат увреде и клевете има се дакле сматрати *част* и то *унутарња част*.¹⁾ Разуме се пак по себи, да посредно може бити објекат и т. зв. *спољна част*, т. ј. уважање код других, добар глас, репутација.

§ 4. Пасивна способност за увреду и клевету.

Може бити увређен и оклеветан онај, који има ма коју од вредности, што сачињавају част. Пошто једна од њих, на име људско достојанство припада сваком самим тим, што је једно људско биће, то сваки може бити увређен и оклеветан. Према томе има пасивну способност у питању и онај, који је осуђиван за т. зв. *бесчастећа* кривична дела. Грађанска част, на име о којој је реч у § 18. к. з. није истоветна са чашћу, која је објекат увреде и клевете; губитак исте не обухвата и губитак људског достојанства. Ко би довикнуо некоме, који је издржао казну за крађу, „лопове“, могао би му тиме према околностима нанети увреду, и ако не клевету.

Има ипак неколико случајева, где је врло спорно, да ли постоји пасивна способност у питању. То су случајеви:

А. Деца.

Према претежном мишљењу и деца могу бити увређена и оклеветана.¹⁾ Она истина немају свих вредности, које сачињавају част, али им никад ни недостаје једна од њих: људско достојанство.

Према *Liszt*-у дете може бити жртва кривичних дела у питању само онда, кад је ступило у известан круг дужности, н. пр. у школи, и кад је ових дужности свесно.²⁾ Против њега је умесно приметно *Bar*,³⁾ да би се тиме привилегисала школска деца и тиме учинила неправда деци, која се уче од њихових родитеља или иначе *privatim*. Сем тога, као што он даље умесно примећује, морална вредност се не прибавља самим ступањем у извесан круг дужности, већ испуњавањем тих дужности. Најзад ако деца немају моралне вредности или друштвене, имају бар људско достојанство.

Према *Frank*-у¹⁾ дете постаје пасивно способно за увреду и клевету онда, кад се његов карактер подвргава оцени, која има утицаја у људском друштву. Но не може се, вели, тачно одредити тај тренутак, а само је извесно, да он може наступити раније од цивилне и кривично-правне одговорности. Ово би мишљење било умесно само онда, кад би се част састајала искључиво из моралне, правне и друштвене вредности, а не и из људског достојанства.

Према *Liepmann*-у²⁾ деца могу бити жртве кривичних дела у питању, јер и њима припада људско достојанство као једна врста вредности, и шта више могу имати и социјалну вредност, на име кад заузимају извесан социјалан положај као шегрти, пиколо н. пр. Али он чини као и *Hess*³⁾ једно ограничење у погледу њихове пасивне способности за *увреду*. Деца могу, вели, бити увређена, само у колико имају увиђавности потребне за разумевање смисла радње управљене против њих. Тако блудни говор или радња пред децом неће бити, вели, увреда, ако су она несвесна значаја истих. Ово схватање је неумесно. Оно потиче из његовог схватања објекта увреде. Као што је речено, тај је објекат према *осећању* сопственог важења, а према *Hess*-у *осећање* части. Пошто се пак то осећање ни најмање не дира, кад се не разуме значај радње управљене против њега, то не може онда ни бити говора о увреди. Но као што се је видело, овако схватање објекта увреде је погрешно, према томе и његов закључак, о коме је реч.

Против мишљења, да увреда детета не постоји, кад оно не разуме смисао радње, наведена су и следећа два умесна аргумента:⁴⁾ 1. И за постојање кривичних дела против тела, живота и имања, без значаја је то, што би повређени у време дела био можда у стању бесвесности, или што не би никад сазнао за повреду свог права. Зашто да је онда разумевање значаја радње управљене против части потребно за постојање увреде? При томе се предвиђа, вели *Liepmann*, да би побио ову примедбу, да су код деликата против тела, живота или имовине у питању *телесни или реални сустрати*, који се нападом вређају и онда, кад повређени ништа од тога не осећа, што није случај с увредом.⁵⁾ Али то није случај с њом зато, што он погрешно схвата њен објекат. — 2. За појам увреде је довољно, да је и неко трећи сазнао радњу управљену против части и разуме њен значај. Према *Liepmann*-у ово наравно није довољно, пошто је према њему објекат увреде осећање свог личног важења.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ГРАНИЧНЕ МЕЂЕ УМИШЉАЈА И НЕХАТА

(НАСТАВАК)

Изузетно од овога чини шпански казнени законик по коме се и нехат кажњава исто тако генерално као и умишљај. Редовно се казни фактичко остварење противправне последице, а као субјективни квалитет радње увек је довољна несмотреност или лакоумисленост виновника. Ово вреди и за нека партикуларна немачка законодавства која су стајала под Фајербаховим утицајем. По Фајербаховој теорији *асихичке аринуде* суштина је нехатна у свесној повреди дужности свакога човека да буде пажљив (*obligatio ad diligentiam*). Ова *obligatio* има генерални карактер те и кажњивост нехата мора бити генерална (*Hippel, Vorsatz 457.*).

Глава трећа

Српско позитивно законодавство и литература о умишљају и нехату.

1. Српско позитивно законодавство и раније и доцније нема никаквих одредаба ни о умишљају ни о нехату. Остала законодавства имају бар одредбу о заблуди по којој незнање кога битног обележја кривичног дела искључује кажњивост за умишљај, те се отуда посредно изводи да је умишљај воља која је управљена на остварење свију обележја једнога кривичног дела. Код нас нема ни те одредбе о заблуди. Закон о злочинства и преступе у кнежевству србском од 6. јула 1859., Криминални (казнителни) законик за кнежевство Србију, од 29. марта 1860. године, са свих својих двадесет и три измене до данас, па и њихов претходник, Казнителни законик за полицајне преступе од 1850. године, немају ниједне одредбе која би одређивала појам умишљаја и појам нехата. У њима се нигде не одређује каквога субјективнога квалитета треба да буду све кажњиве радње. Међутим у специјалном делу сви законици предвиђају и умишљене и нехатне деликте. Тако на пр.: законик за полицајне преступе од 1850. године у своме § 1. вели: „Сваки е дужан, повиновати се законимъ полицајнимъ наредбама. Ко не учини наредбомъ наложено казни се, и после мора онъ опетъ оно исто учинити. Овај општи пропис несумњиво односи се на све врсте делања и он наређује да ће свака радња којом се вређа наредба власти бити кажњива. Али закон у својим даљим одредбама предвиђа неколико нехатних деликата. Отуда би се могао извести закључак: да код полицајних преступа“ т. ј. ситних кривича, данашњих иступа, вредно правило да се нехат и умишљај изједначују, у колико закон изрично не наређује да ће само умишљај или само нехат, једно на један а друго на други начин казнити. Нехате деликте предвиђа овај закон у §§ 11, 53, 129, 185. и 186. (Интересантно је поменути да у § 53. овај закон казни покушај самоубиства).

Данашњи казнени законик у специјалном делу, нарочито у глави XV о убиству и у XIX о повреди тела на више места говори о намерном и нехатном

¹⁾ *B. Meyer-Allfeld 424, Olshausen § 185, 2 c, Kohler 140, Binding 1 139.*

²⁾ § 95. II 2.

³⁾ 185. пр. 141.

¹⁾ 307.

²⁾ 334.

³⁾ 27.

⁴⁾ *Liepmann 336* против *Reichsgericht-a.*

⁵⁾ 336.

вршењу кривичних дела. Свакако термин „намера“ употребљује закон не само у смислу долуса већ и нешто више од тога, желећи да тимзначи *цљ* делања. Закон је усвојио термине умишљаја и нехата којима никакво значење није одредио.

II. Ми смо до сада имали два коментатора нашега казненог законика: Ђорђа Ценића и Д-р Косту Петковића, који се по датумима разликују за 43 године. Ни Ценић ни Петковић ни на једноме месту својих коментара немају речено: каква субјективна квалификација кривичнога дела треба да буде па да би закон за њу везивао казну. Они нам нигде не дају одговора на питање: уноси ли наш законик субјективне елементе у обележје кривичнога дела, или, чини ли од субјективних елемената бар претпоставку за примену казне, и какав субјективан квалитет радње треба да буде да би било места примени кривичнога законика. И коментари по примеру законика не знају за једно начелно схватање питања, већ код појединих параграфа, где је изрично поменуто умишљај или нехат, дају одредбе о њима. Јасно је међутим да се не само код оних параграфа, где се умишљај и нехат изрично траже, мора о њима водити рачуна, него се о томе мора бити начисто апсолутно код свакога деликта.

Ценић описно дефинише умишљај или „намишљај“ као решење, вољу да се изврши једно одређено кривично дело (овога или онога дућанџ обити). Та се воља остварује „чрез решимост, кад се т. ј. реши да намеру своју и изврши“ (стр. 133.). Воља се међутим не остварује одлуком да се оствари већ радњом, покретима тела, који стварају последицу.

Ценић не зна за поделу умишљаја. Ипак он напомиње Фајербахову *culpa dolu determinata*, ма да јој не даје никакав практичан значај. „Ако је когодь ктеоји какво забранџно дџло учинио, па изџ тога произаџе и друго кое е онџ предвиџао, или увидети могао, гди се дакле хотимице и нехатџ стичу, тако на пр. ктео когодь само да рани и ранио га, но изџ те ране и смртџ произаџе, онда се и едно и друго као идеални стичај казни“ (стр. 538. и 539.). Ценић не чини разлику да ли се предвиџана као могуџна последица хтела или није хтела, па да у првом случају буде *dol. eventualis* а у другом *culpa lata*, већ предвиџа само нехат. За њега дакле не постоји никакав даљи појам ван непосредног умишљаја.

Ценић карактерише нехат као ненамерно остварење кривичнога дела, које се могло при довољној пажњи спречити. Он разликује две врсте нехата лакомисленост, пустош, или свестан нехат и непажњу, невестан нехат.

Судећи по примерима које је Ценић навео за потврду свога сватања о подели кулне, он је није добро разумео.

Други коментатор Петковић говори о умишљају код § 155. Крив. Зак. Он вели да хотичност као таква по самом филолошком значењу речи обележава намеру. Задржавајући исто значење и у правном смислу речи хотичност радње код дела убиства показује да је убиство *вољно*, да се оно *хтело*. (стр. 255.). У детаљније

одређивање појма Петковић се није упуштао.

О нехату он говори код § 158. Крив. Зак. (стр. 265., 266.) и као нехат, небрежење, непажњу, несмотреност у правном смислу речи разуме сваку радњу против личности, имања или права коју је њен извршилац могао да избегне да је био пажљив, предострожан, смотрен до мере обичнога, статистички просечнога човека. Разни степени овога нехата и то груби нехат, који може да се избегне са најобичнијим способностима, без икаква трага какве нарочите пажње, обични нехат, који може обична пажљивост просечнога човека да избегне, и нижи степен нехата, који може да избегне само нарочита пажња, немају уплива на саму кажњиву страну нехата, већ само на степен кажњивости.

III. Монографске књижевности о овоме питању нема. Отуда је гледиште литературе измењено само у једноме систематском делу из кривичног права: Јована Авакумовића.

Авакумовић, што се могло очекивати од једнога научнога дела, не показује нигде генетичку везу умишљаја и нехата, нити говори о потреби једне такве институције у кривичном делу. У том погледу он се равна са коментаторима нашега Крив. Законика.

Елементи су *dolus-a* воља, намера и радња. Воља има свој почетак у томе што човек хоће да подмири неку своју потребу, појуду, на прилику што би прибавио какву имовину. Кад човек за остварење такве своје воље предузме какву незакону радњу, онда воља већ постаје недопуштеном намером (стр. 428., 429.). Авакумовић не разуме под вољом хотичност последице, већ мотиве за постанак намере.

Дефиниција *dolus-a*, на страни 434. гласи: „*dolus* је кад човек намерно предузме какву радњу или пропусти нешто да уради, с намером да би постигао какав недопуштени резултат, знајући да је незаконита та радња или пропуса“.

Culpa или нехат по Авакумовићу јесте у казненом праву појава (!) која се може овако карактерисати: она је каква радња или не радња, у којој се показује *непажња*; она ствара какво некажњиво дело *против воље или бар без знања* онога, који има да одговара за тај кажњив резултат. Најпосле појам *culpa* претпоставља и то да је било могуће спречити кажњиви резултат, кад би се употребила обична пажња и смотреност у раду. Нехат се дели на нехат из злоћудности (свестан) и из несмотрености (невестан).

IV. Кад једно питање од еминентне практичне важности законом није регулисано свакако је нужно имати у јудикатури једно константно мишљење. Ту ваља очекивати какву начелну одлуку Касационог Суда. У свима земљама нарочито у Немачкој, чији законици не садрже законске дефиниције долуса и кулне, има много начелних и специјалних одлука највишега суда о њима. Начелне одлуке нема до сада у Збиракама објав-

љеним. Гледиште се бар донекле ипак да израдити по неколико специјалних одлука.

У *Новој Збирци* Ст. Максимовића на стр. 266—268 има овакав пример. Полицијски чиновник оптужен за неизвршење осуде по штампарској кривичи. Први га суд ослободио јер налази да је он имао и других хитних ствари на извршењу те га је службени посао спречио. Касациони Суд то поништи и чиновник буде кажњен са 5 дана затвора по § 128. Кривичног Закона у коме се вели: „Чиовник, који *оклева* да изврши казну и т. д.“ Апелациони Суд поништи ту пресуду што се из акта овог оптужења не види нити доказује *намерно оклевање* оптуженога, већ просто *небрежење*, што не преставља кривичу, која је предвиђена горе реченим законом“ Касациони Суд поништи решење овога Суда Апелационог са ових разлога: „Суд Апелационог наводећи разлоге, на којима оснива поменуто решење, признаје да пресуде због којих је г. Јермеја оптужен нису извршене једино из небрежења његовог а никако са оклевања што се за овакво дело тражи, пошто обе оне речи „оклевање“ и „небрежење“ нису ништа друго до израз једне исте радње или управо нерадње, из које кривича као последица произилази као што је то већ и општом седницом К. С. решено.“ Апелациони Суд да овакве против разлоге: „К. С. у горњим примедбама, наводи да између речи „оклевања“ и „небрежања“ нема никакве разлике. Такво мишљење некоректно је, јер небрежење и оклевање није једно исто. Кад когод учини кривичу зато што је оклевао да изврши своју дужност, онда се ту увек претпоставља зла намера његова, и он знајући да то чини противзаконно, чини нарочито ради тога да би ствар остала без правних последица, — а код небрежења нема никад зле намере, него је *немарљивост проста*, где извесно лице случајно, или нехотично не ради свој посао тачно, па због тога изађе неправилност у његовој радњи“. Општа седница К. С. одбацила је ове противразлоге.

(НАСТАВИЌЕ СЕ)

Живко Топаловић.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Општински суд дужан је да се стара о добром одржању мостова и путова и у опште о могућности за лак и безбедан саобраћај у свом реону.

Збор општине З...., на дан 28. новембра 1910 године, донео је одлуку, да се не прави мост преко воде, у „Поповој улици“, који би везивао ову улицу са железничком станицом.

Надзорна власт решењем од 9. децембра 1910 године № 17226. обуставила је од извршења ову зборску одлуку из ових разлога:

Претписом Министра грађевина од 8. марта 1910 године № 1678. наређено је, да се у З.... просече нова — „Попова“ — улица у ширини од 18 метара као

приступна улица, која спаја варош са железничком станицом, те да се на тај начин омогући веза вароши са железничком станицом. Све је урађено, само је остало да се још сагради мост преко реке. Подизањем овог моста, општина би подмирила своју једну битну потребу, јер би само средством овога моста био омогућен колски саобраћај са железничком станицом, пошто друге приступне улице за колски саобраћај са железничком станицом и нема.

По тач. 3. чл. 95. закона о општинама, општина, односно општински суд дужан је, да се постара за лакоћу и безбедност саобраћаја у својој реону.

Наведеном зборском одлуком, кад би иста остала у снази, општина би била доведена у немогућност да изврши своју дужност, прописану јој поменутиим законским прописом, јер би у том случају железничка станица остала за колски саобраћај неприступачна. Разуме се, да би у том случају трпела огромну штету привреда и трговина не само вароши З..., већ и околини, а без сумње, да би то било штетно и по државне интересе.

С тога је цео предмет са својим решењем спровела Министру Унутрашњих дела.

Наглашећи, да је решење надзорне власти на закону основано, Министар је писмом од 13. децембра 1910 год. П. № 23934., а на основу чл. 152. закона о општинама, послао Државном Савету сва акта овог предмета на коначно решење.

Трећи Одсек Државног Савета по разматрању односних акта, нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је, на основу чл. 152. закона о општинама, решио, да се решење надзорне власти одобри.

Одлука од 31. децембра 1910. године № 12126.

Противу решења и одлука надзорне власти о задржању од извршења одлука општинског суда, одбора, или збора, жалбе се изјављују Државном Савету, а не Министру Унутрашњих Дела.

Ђ. Ч., агент и заступник Дунавског Паробродског Друштва, обратио се одбору општине шабачке, са молбом, да друштво, на земљишту општинском подигне своју агенцију са потребним магацинима, за смештај трговачке робе, а у интересу извозне трговине, пошто је Шабац најјача извозна станица. Као накнаду за кирију на земљиште, друштво је понудило, да те грађевине, које би према плановима и предрачуна коштале преко 40.000 динара, оно ужива за 40 година, а после тог рока да остану својина општине шабачке.

Одбор општински донео је одлуку 10. августа 1909. године № 16299., да се понуда, као корисна по општину, прими у начелу, с тим, да се остали услови регулишу специјалним уговором.

Начелство округа подринског на основу чл. 152. закона о општинама, решењем од 14. августа 1909. год. № 11970., задржало је ову одборску одлуку од извршења.

Противу овог решења, Ђ. Ч. изјавио је жалбу Министру Унутрашњих дела, и

молио, да се решење начелства, као неправилно, поништи.

Министар је нашао, да се по чл. 170. закона о општинама, жалбе противу решења и одлука надзорних власти над општинама, донетих на основу поменутог закона, изјављују Државном Савету. Па како ни једним другим законским прописом није предвиђено, да се Министру Унутрашњих дела изјављују жалбе противу решења надзорне власти, донетих на основу чл. 152. закона о општинама, о задржању од извршења одлуке општинског одбора, то је, на основу чл. 27. Устава, решењем од 15. септембра 1909. године П. № 20559. одбацио ову жалбу као ненадлежној власти поднесену.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је жалбено решење Министрово правилно и на закону основано. С тога је одлуком од 3. јануара 1910. године № 12642. одбацио жалбу као неумесну.

Када при извршењу извршне судске пресуде осуђени не буде у стању вратити тужиоцу досуђене папире од вредности у природи, дужан је накнадити њихову вредност по курсу.

П. И. Ј., олд. трговац, поднео је кварту варошком на извршење извршну пресуду београдског првостепеног суда од 16. новембра 1907. године № 23612., да му се од Н. Б., трг. олд., наплати досуђено потраживање у готову новцу у 8371.10 дин. и да му се врате вредећи папире, именовани у пресуди, са купонима, у вредности 25199 дин. — свега 33.570.10 дин.

Позван да измири досуду, Н. Б. изјавио је: да папире није у стању да врати, зато, што их је отуђио још пре парнице, и да је за измирење целокупне досуде положио 34.500 дин. у депозит трговачком суду још за времена вођења парнице, молећи, да се тај новац сада изузме и употреби на измирење досуде.

Кварт варошки првих дана месеца августа 1909 год. изузео је од трговачког суда овај депозит у 34500 дин. и предао га П. И. Ј. за измирење досуде по пресуди. Али је П. И. Ј., још пре него је примио тај новац, учинио примедбу, да је Н. Б., кад није у стању да врати папире у природи, дужан да положи њихову вредност *по курсу*, а не у вредности од 25199 дин., као што је у пресуди означено, и да, према томе, депозит у 34500 дин. није довољан да измири целокупну досуду.

Кварт варошки, коме је пресуда била дата на извршење, огласио је овај захтев као умесан; прибавио је податке о курсу папира у том времену и колико је који од њихових купона износио, па је решењем од 12. јула 1909 год. № 11245. одлучио, да Н. Б., поред положених 34500 дин., треба да доплати још 9434.90 дин.

Наглашећи, да по пресуди има да врати или папире или њихову означену вредност од 25199 дин., Н. Б. је противу овог решења квартовог, као незаконитог, изјавио жалбу Управи града Београда, поживши у исти мах, на позив кварта, у депозит још 10000 дин. док се не ра-

справи коначно питање, да ли је дужан или не да доплати ову диференцију у 9434.90 дин., коју је квартал пронашао, рачунајући непродате папире по тадањем курсу, а не по вредности означеној у пресуди.

Поводом овога, извршна власт тражила је од београдског трговачког суда да своју пресуду протумачи, и суд је протумачио у том смислу, да је Н. Б. дужан накнадити П. И. Ј. вредност папира по курсу, а не по оној вредности, која је у диспозитиву пресуде означена.

На основу овога, извршни одељак Управе града Београда решењем од 19. јуна 1910 год. Бр. 16301., собзиром на курс ових папира тога дана, одлучио је, да Н. Б. положи 14283.65 дин. на име ресто дуга и осталих досуда по поменутој пресуди трговачког суда № 23612/907, што ако не учини, одељак ће наплати горње суме извршити претходно из депоноване суме, а по том из његове покретности.

Министар унутрашњих дела решењем од 14. јула 1910 год. П. № 12875. одобрио је ово решење.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је жалбено решење Министрово правилно и на закону основано, па је стога одлуком од 3. јануара 1911. године № 12644/910 г. одбацио жалбу као неумесну.

КРИМИНАЛИТЕТ У СРБИЈИ

(1905—1909 год.)

О криминалитету у Србији писано је и пише се врло много, али никад објективно и стручно, већ готово увек површно и са тенденцијом: да се стање представи много горе него што је у истини. Било је сасвим природно што се услед оваквог писања створило мишљење — не само код нас већ донекле и на страни — да ми у погледу криминалитета стојимо врло рђаво, скоро очајно, што у ствари не стоји у истини. Не стоји у истини бар кад је реч о општем криминалитету, т. ј. о криминалитету у целој земљи, јер, као што ћемо доцније доказати, то су свега 10—12 срезова који са својим ненормалним локалним криминалитетом погоршавају знатно цифру општег криминалитета, и у овом погледу целу земљу представљају много горе него што је у ствари.

Констатујући ово, ми у исто доба хитамо да изјавимо, да и ми нисмо потпуно задовољни са данашњим стањем криминалитета у земљи, јер на његовој поправци има и треба да се још много и много ради, али у исто доба сматрамо за дужност да будемо објективни и да, излажући право стање ствари, покажемо колико су нетачна и погрешна мишљења оних, који, било свесно или несвесно, тврде да цела наша земља стоји врло рђаво у погледу криминалитета. Тврдећи ово, они канда смећу са ума да је криминалитет нормална друштвена појава, и да, према овоме, не може бити ни речи о његовом потпуном уништењу, већ само о његовом умањењу.

Студирајући податке о најтежим и најважнијим кривичним делима у Србији за последњих 5 година (од 1905. до 1909. год.), утврдили смо ово:

1. За ових пет година извршено је у Србији:

	у 1905.	у 1906.	у 1907.	у 1908.	у 1909.	Свега	
а). Убивања	466	470	415	480	469	2300	
б). Детоубиства	39	50	46	31	36	22	
в). Покушаја убистава	328	395	357	411	401	1892	
г). Разбојништва	146	116	117	112	162	653	
д). Паљевина	578	552	720	768	622	3240	
е). Опасних крађа	2514	1874	2114	1972	2064	10538	
е). Злонамерних поништаја	236	237	195	265	266	1199	
Свега	4307	3694	3964	4039	4020	20.024	
2. Од ових дела пронађено је:							
а). Убивања	405	424	382	442	422	2075 или 90,20%	
б). Детоубиства	34	45	34	27	28	168 » 83,20%	
в). Покушаја убистава	305	360	335	393	383	1776 » 93,80%	
г). Разбојништва	116	91	91	93	131	522 » 76,90%	
д). Паљевина	84	118	139	128	78	547 » 17,00%	
е). Опасних крађа	930	692	715	666	807	3810 » 37,30%	
г). Злонам. поништаја	57	65	52	56	92	322 » 26,30%	
Свега	1931	1795	1748	1805	1941	9320	
	44,8%	48,5%	44%	44,4%	48%	46%	

3. Из овог сумарног прегледа јасно се види:

а) Да је општи број кривичних дела готово стационаран за означену петогодишњу периоду. Мала одсугнана у овом погледу чине 1905 и 1906 год., и то обе у крађама: прва у њиховом повећању (2514), а друга у њиховом смањењу (1874). Потребно је, међутим, знати, да подаци о крађама нису апсолутно тачни, јер многе крађе остају непријављене, јер их власти општинске прикривају, а често пута и саме пресуђују.

Према овоме, може се слободно рећи, да је општи број кривичних дела у времену од 1905 до 1909 год. зајучно био стационаран. Из овога, опет, излази, да за ово време није било никаквог успеха на пољу сузбијања криминалитета, што се, у осталом, сасвим природно, могло и очекивати, јер, сем издавања шаблонских расписа, у овом правцу није ништа стварно рађено.

б). Да је општи проценат пронађених кривичних дела (и по годинама и за целу петогодишњу периоду), такође стационаран, али у исто доба и жалосан, јер више од половине извршених кривичних дела остају непронађена.

в) Да је проценат пронађених кривичних дела много већи код најтежих дела (убистава, детоубистава, разбојништва), несумњиво због тога што се овим делима обраћа много већа пажња но осталим и. Да је проценат пронађених паљевина и злонамernih поништаја туђих ствари врло мали. Разлог овоме не треба тражити само у тешкоћама с којима је скопчано извиђање ових дела, већ и у самом закону о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерни противзаконим поништајем туђих ствари по коме се оштећенима овим делима надокрађује штета само онда ако се кривац не ухвати

у року од 30 дана, или ако се, на случај да је он ухваћен, не би могла од њега штета наплатити. Сасвим је природно што оштећени, који код осталих кривичних дела имају највише интереса да кривац буде пронађен, у овим случајевима претпостављају да он остане непознат. Поред овога, и саме државне власти сматрају, у већини случајева, да је њихов рад по овим делима дефинитивно свршен чим се оштећени нарављају са општинским властима.

Ако изложена дела посматрамо по окрузима, у којима су извршена, добијамо ову слику:

Окрузи	Убиства	Детоубиства	Пок. убиства	Разбојништва	Паљевине	Опасне крађе	Злон. поништаји	Свега
Београдски	148	1	170	28	187	585	38	1157
Ваљевски	74	10	50	29	124	410	67	764
Врањски	269	16	174	27	173	423	71	1093
Крагујевачки	181	14	145	47	267	690	90	1434
Крајински	74	11	65	50	178	606	59	1043
Крушевачки	131	8	81	31	176	538	214	1179
Моравски	174	12	144	68	270	836	111	1615
Нишки	104	4	95	15	226	565	61	1070
Пиротски	24	12	24	7	89	192	28	376
Подрински	129	13	110	30	196	749	78	1305
Пожаревачки	244	25	180	140	353	1583	59	2584
Руднички	93	8	55	34	60	258	49	557
Смедеревски	100	5	129	30	244	773	70	1351
Тимочки	116	11	81	39	257	683	56	1243
Топлички	195	6	149	20	150	329	69	918
Ужички	128	19	90	23	129	359	36	784
Чачански	151	20	94	28	151	442	29	915
Београд	25	7	56	7	10	517	14	636
Свега	2300	202	1892	653	3240	10.538	1199	20.024

Као што се из изложених цифара види, у погледу криминалитета постоји знатна разлика између појединих округа. Да би се ова разлика што боље уочила изложићу, у допуну предњег прегледа, и однос између извршених криминалних дела и броја становника по окрузима по последњем попису од 31. децембра 1905 године.

Ево како у том погледу стојимо с криминалитетом за означену петогодишњу периоду: (В. таблицу на идућој страни).

Један летимичан поглед на изложене цифре довољан је, да нас увери, да у погледу криминалитета постоји огромна разлика између појединих округа. Тако, док се у округу *широтском*, који у погледу криминалитета стоји најбоље, једно убиство врши на 4573 становника (за 5 год.), дотле по једно убиство долази у окрузима: *топличком* на 526 становника, *крагујевачком* на 817, *рудничком* на 840, *чачанском* на 866, *београдском* на 878 ит.д.

У погледу кривичних злочина најгори је округ *топлички*, јер и у убиствима и у покушајима убистава односи рекорд над осталим окрузима. Противно овом, у погледу разбојништва и крађа овај округ долази у боље округе.

У овом последњем погледу, т. ј. у погледу разбојништва и крађа, најгори је округ *пожаревачки* (једно разбојништво на 1740 а једна опасна крађа на 154 становника), ма да и по осталим делима овај округ долази међу најгоре.

Пада у очи, да се у окрузима *ужичком* и *чачанском*, који у погледу криминалитета такође долазе међу најгоре, извршује највише *детоубиства* (у првом 1 детоубиство на 7303 а у другом на 6549 становника), док су ова дела по другим окрузима врло ретка.

Да би ово аналисање криминалитета по местима било што тачније и потпуније, прегледаћемо укратко изложена дела понаособ. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОКРУЗИ	Број станова.	Убиства		Детоубиства		Покушај убиства		Разбојништва		Паљеvine		Опасне крађе		Зл. поништаји	
		Свега	Убиство на ста-новина	Свега	Детоубиство на станова.	Свега	Покушај убиства на станова.	Свега	Разбојништво на станова.	Свега	Упаље-вина на станова.	Свега	У опасна крађа на станова.	Свега	Зл. поништаји на станова.
Београдски . . .	139962	148	878	1	139962	170	823	28	4987	187	748	583	240	38	3681
Ваљевски . . .	113710	74	1941	10	14371	50	2894	29	4958	124	1159	410	350	67	2142
Врањски . . .	230793	209	1102	16	14419	174	1326	27	8544	173	1322	423	545	71	3389
Крагујевачки . . .	147978	181	817	14	10555	145	1014	47	3148	267	554	689	215	90	1644
Крајински . . .	101450	74	1411	11	9459	65	1638	50	2089	178	589	606	172	59	1170
Крушевачки . . .	150279	131	1149	8	18788	81	1855	31	4847	176	853	538	279	214	702
Моравски . . .	186900	174	1074	12	15575	149	1298	68	2735	270	690	836	223	111	1700
Нишк . . .	183854	104	1767	4	45963	95	1935	15	12259	226	813	565	324	61	3014
Пиротски . . .	104086	24	4573	12	8673	24	4573	7	14869	89	1169	192	542	28	3714
Подрински . . .	219755	129	1703	13	16904	110	1997	30	7325	196	1121	748	293	78	2814
Пољаревачки . . .	243705	244	998	25	9750	180	1354	140	1740	353	690	1581	154	59	4130
Руднички . . .	78111	93	840	8	9777	55	1420	34	2297	60	1301	258	303	49	1594
Смедеревски . . .	131574	100	1345	5	26914	129	1044	30	4485	244	551	773	174	70	1922
Тимочки . . .	140807	116	1213	11	12806	81	1738	39	3841	257	548	683	206	56	2514
Топлички . . .	102592	195	526	6	17098	149	682	20	5128	150	684	329	312	69	1447
Ужички . . .	138760	128	1084	19	7303	90	1541	23	6034	129	1075	359	386	36	3854
Чачански . . .	130989	151	866	20	6549	94	1393	28	4680	151	866	442	295	29	4484
Београд . . .	80747	25	3229	7	11535	56	1442	7	11535	10	8075	519	156	14	5767

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Начелник среза мачванског, актом својим Бр. 1050, пита:

»Молим уредништво за следеће објашњење:

По тач. 16 правила Господина Министра Правде, као додатак тач. 4. § 471. грађ. суд. пост., земљоделцу се не може узети у попис ни продати оно имање, описано у тач. 4., ако се има да изврши пресуда у обичним грађанским парницама; али ако има да се изврши кривична пресуда по којој би осуђени имао да накнади и штету, онда нема права на ово благодетељање.

Штити ли овај законски пропис земљоделцима ово имање и онда, када су они осуђени за преступе и злочине који нису учињени из користољубља, као убиство, тешка повреда, итд. итд., а међу тим пресудама судским осуђени су да плаћају повређеноме за претрпљене болове и нерад у боловању, деци убијеног издржавање, итд. итд.«

— На ово питање одговарамо:

Тачка 16. § 471. грађанског судског поступка, која није замењена изменама од 24. децембра 1873. год. гласи: »У тачкама 4. 5 и 6. побројане ствари продаће се, ако се по пресуди има подмирити штета, коју је кривац учинио злочиним делом, преступљеним или иступљеним учињеним из користољубља или преступљеним намерно учињеним.«

Према овакој јасној законској одредби, у свима случајевима осуде за злочинство, на и онда кад оно није учињено из користољубља, кривцу се може продати за

досуђену накнаду штете сва имовина, без обзира на § 471. грађ. судског поступка.

Исто тако земљоделце не штити закон за накнаду штете учињене преступом и иступом из користољубља, као и преступом намерно учињеним.

II

Народна школа драгушка, актом својим Бр. 8, пита:

»Моли се уредништво тога листа, да да одговор на следећа питања:

1. Може ли школски благајник чинити издатке из школске касе на свој рачун т.ј. без икаквог договора са школским одбором и управитељем школе?

2. Ко треба и мора да овери све квите школског благајника?

3. Има ли права управитељ школе утицати код школског благајника, коме треба и колико да се изда школског новца?»

— На ово питање одговарамо:

1. Школски благајник може чинити из школске касе само оне издатке, који су за дотичну годину предвиђени школским буџетом.

Од ових издатака он исплаћује без претходног споразума све оне, који су стално буџетом утврђени као: плата, послуге и т. слично, а остале издатке чини по претходној писменој одлуци школског одбора;

2. Закон о народним школама не вели изречно: ко оверава признанице о издатцима из школске благајнице али по природи послова и положајима што их појединци имају у школском одбору, то право једино може припасти председнику школског одбора, или ономе кога он из одбора одреди за свога заменика; и

3. Учитељ нема права да утиче на то, коме ће се што и у колико исплатити

из касе, јер то мора бити, као што је напред речено, регулисано или самим школским буџетом или претходном одлуком школског одбора.

Али, кад год он, као пословођа школског одбора (чл. 56), примети неисправности у раду школског благајника, он, као члан одбора, има право да тражи преглед касе у смислу чл. 59 закона о народним школама, како би се сузбиле све неправилности благајникове и спречила штета за школску касу.

III

Деловођа општине јаковљанске пита:

»Чести су случајеви, да се осуди неко лице по званичној дужности, да плаћа кривичне трошкове и таксе као по закону о шумама, закону о моноп. дувана итд. и кад се приступи извршењу пресуде оно изјави, да нема новаца нити свога имања, већ живи од милости свога оца. Пошто, наравно, отац неће за сина да плати, нити одобри да се његово имање прода, онда се издаје уверење о немаштини за осуђеног према §§ 57. и 121. грађ. закона, за целу досуду и кривичне трошкове и таксе.

Молим уредништво да изнесе своје објашњење: је ли дужан отац да својим имањем плати таксу на коју је његов син — који живи у његовој кући — осуђен по званичној дужности за учињену извесну кривичу, кад већ остале досуде не мора да плати сем означених у § 325 а крив. суд. пост. или се и у овим случајевма има да примењује чл. 2. тач. 8. закона о таксама, односно задруге између оца и синова у заједници?»

— На ово питање одговарамо:

Кад год судском пресудом или одлуком истражних власти није нарочито речено, да ће за окривљеног и осуђеног сина платити таксу његов отац, онда се, с обзиром на прописе § 325 а крив. суд. поступка, ова не може ни наплатити из имовине очеве.

Задругарство између оца и сина, које се помиње у чл. 2. тачке 8. закона о таксама, односи се само на случајеве, кад има да се расправи питање: да ли се син, који је у заједници са оцем, може сматрати за сиромашног или не, и отуда да ли подлежи плаћању таксе за приватно правне спорове или не.

Али како се овим самим истиче и питање: да ли подлеже плаћању таксе и они, који су сиромаси у смислу поменуте законске одредбе, а међутим су кривичном пресудом осуђени на плаћање, јер се при доношењу ове није о томе ни разбирало, нити је то питање у опште тада имало разлога расправљати, уредништво наводи, да се по начелу, постављеном у чл. 2. т. 8. зак. о таксама не би требало наплаћивати такса кад год се утврди сиромаштина, па било да су осуђена лица задругари било самци.

IV

Суд општине јасеничке, актом својим Бр. 194, пита:

Моли се уредништво да у своме првом наредном броју, изнесе ово објашњење

Кад један земљоделац издаје коме тапију на непокретно имање, па тражи да му општински суд изда уверење да има довољно земље за уживање колико му § 471. грађ. суд. поступка штити од продаје, да ли општински суд може издати уверење на основу пописне књ. »Б« које књиге има свака општина, пошто се по истој увери да продавац има довољно земље за уживање колико је законом опредељено; или суд мора извршити премер имања продавачевог, па тек по томе ако пронађе да стварно продавац има довољно земље за уживање колико је законом опредељено, да му суд изда уверење о томе; а да се не обазире на пописну књигу »Б« ?»

— На ово питање одговарамо:

Пописна књига »Б«, служи само као основица за разрез пореза на земљиште, али никако није доказ о просторности уписаног имања кад је реч о примени § 471. грађ. суд. поступка, јер се зна, да су мере тамо обележене махом нетачне, и да одступања од тачнога стања ствари иду до невероватности.

Према томе, једини начин да се нађе просторност земљишта јесте премер, узимајући за основицу 1600 □хвати за један дан орања.

Како би стручни — геометарски — премери коштали скупо, и у већини случајева опемогућавали у опште продају непокретности, то се треба помоћи уобичајеним простим начином — множењем ширине и дужине, — јер код правоугаоника не би било знатног одступања, нарочито кад се увек код сваке парцеле од нађене просторности узме за $\frac{1}{4}$ мање.

Код неправилних фигура земљишта то се може постићи деобом на троугле и изналажењем њихове просторности.

На овај се исти начин треба уверавати о наглавици (заштићеној земљи по § 471) и онда кад се узима имање у попис за извршење по грађанским осудама и свима другим, где је земљоделац заштићен.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Непознати крадљивац, ноћу између 21. и 22. овог месеца, извршио је крађу Живку Леоновићу трг. овдашњем, и том приликом однео му: два зимска капута, један од црног латика а други браон боје; једну филибарску муштикалу; и један пар американских цигела.

Акт кварта варошког Бр. 1054.

Непознати крадљивац, извршио је крађу Богдану Милосављевићу, бакалину оvd. и том приликом однео му следеће ствари: две кутије цигарета од по 500 ком.; око 100 кутија дувана од по 0.50 динара; 12 кутија дувана од по 100 грама; 7 кутија цигарета од по 1.20 дин.; 6 кутија цигарета од по 1.40 дин.; 17 кутија цигарета од по 1. дин., 10 кутија цигарета од по 0.70 дин.; 50 кутија цига

рета од по 0.55 дин.; и један гравирани пенни сат »Роскоп» са два поклопца.

Акт кварта палилушког Бр. 623.

Светозар Оташевић, продавац ужичких производа из Београда и његов момак **Веља Н.** звани »Шуца», одговарају за крађу угља извршену на опасан начин, али се налазе у бегству.

Светозар је родом из Турске, стар 26 година, средњег раста, плав, бркова малих, обријан. Од одела има на себи: грао сако, зимски капут црн и дугачак, на глави шубару или полуцилиндер.

Веља је стар 20 година.

Акт кварта савамалског Бр. 658.

Непознати крадљивци, ноћу између 19. и 20. овог месеца, обили су дућан, филијале Ђорђевића и Рајковића из Колара, и из дућана покрали разног бакалског еспана у вредности 1500 динара.

Денеша начелника ср. подунавског Бр. 1261.

Борислав-Бранко-Павловић, из Крушнице, бивши осуђеник пожаревачког казненог завода, поред казне има да издржи и годину дана полицијског надзора, али се налази у бегству.

Акт начелника среза ариљског Бр. 312.

Јаков Хорват, аустријски војни бегунац, украо је Божидару Ђурићу, рибареком трговцу, следеће одело: једне црне летње панталоне, један капут са белим пругама и један прелук кестењаве боје.

Јаков је родом из Сомбора, стар 24 године, омадеп, плав, у плавом капуту са сомотским панталонама и шубаром на глави.

Акт кварта дорћолског Бр. 397.

Вуканша Недељковић, из Вирова, у срезу драгачевском, извршио је крађу Миловану Томашевићу, механџији из Пожеге, па затим побегао.

Он је стар 17 година, средњег раста, смеђ, очију граорастих, у оделу је сељачком.

Акт начелника ср. драгачевског Бр. 16364.

Непознати крадљивац, 21. о. м. покрао је веш из авије г-ђе Миле Ковачевић из Београда. На два мушких кошуљама био је жиг фирме »Коста Николић и друг».

Акт кварта палилушког Бр. 529.

Ноћу између 6. и 7. овог месеца, украдени су Анки Митић, из Вранића, два велика ама са палдумима, две узде за јахање и једно бок седло са прибором.

Акт начелника среза посавског Бр. 659.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналазка стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или денеша.

КРАЂА СТОКЕ

Непознати крадљивци украли су Станку Стојадиновићу, из Зајечара, једног вола маторог 6 година, даке жуте без рована и једну краву матору 4 године, даке сиве цветасту са белим репом.

Денеша начелства округа тимочког Бр. 336.

Јанку Томанићу из Рвата 17. овог месеца нестало је једно женско ждребе старо 19 месеца, даке отворено-алатасте на челу лисасто.

Акт начелника среза посавског Бр. 964.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

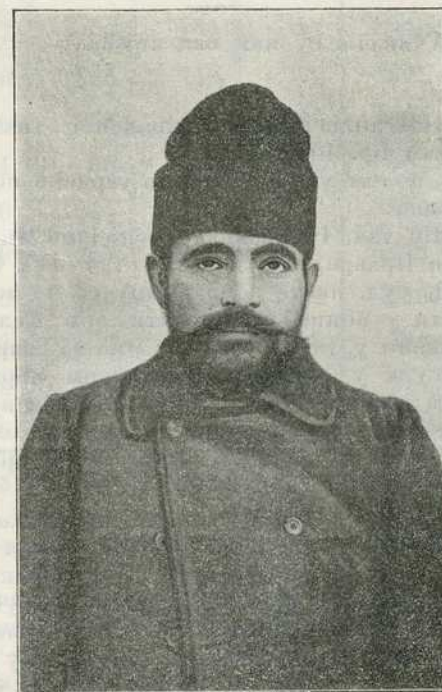
ПРЕСТАЛА ЈЕ ПОТРЕБА

Петар Миљковић, осуђеник пожаревачког казненог завода, који је 22. августа прошле године побегао из казненог завода, јавио се сам управи завода, те је зато престала потреба за даљим његовим тражењем.

Денеша Управе пожаревачког казненог завода Бр. 187.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ово лице, чију слику износимо у данашњем броју, налази се у притвору код начелника среза расинског, због више дела крађе стоке. По добивеним подацима, до сада је утврђено да се зове **Алекса Ђорђевић**, скитачки Циганин из Катунца, у срезу темнишком, а често се издавало и под именом **Стојана Васића** »Катунца».

Са њиме у притвору налазе се још седморица његових другова, са којима је он вршио крађе стоке по окрузима: крушевачком, моравском, крагујевачком, рудничком и ваљевском.

Како није искључена могућност, да се овај Алекса са својом компанијом појављивао и на вапшарима у другим окрузима, то, износећи његову слику, препоручујемо свима полицијским и општинским властима као и приватним лицима, да ако би ма шта знали о њему доставе то одмах поменутом начелнику срезском, у чијем се притвору они налазе, са позивом на Бр. 1068.